

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha a soudců Mgr. Marka Zimy a JUDr. Jitky Hroudové ve věci

žalobce: **Společnost přátel Jeseníků, z. s., IČO 22846336**
sídlem Větrná 911/24, 795 01 Rýmařov
zastoupený advokátem JUDr. Jaromírem Kyzourem,
sídlem Opletalova 1525/39, 110 00 Praha

proti
žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí,**
sídlem Vršovická 1442/65, 100 10 Praha

o žalobě proti rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 18. 10. 2022, č. j. MZP/2022/580/1338, sp. zn. ZN/MZP/2022/580/220

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhá přezkoumání a zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým částečně změnil a ve zbytku potvrdil rozhodnutí Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky, Regionálního pracoviště Olomoucko, oddělení Správa chráněné krajinné oblasti

Jeseníky (dále jen „Agentura“) ze dne 30. 3. 2022, č. j. SR/0830/OM/2021-10 (dále též „prvostupňové rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím byla právnické osobě Lesy České republiky, s. p., za účelem celoroční asanace kůrovci napadených či ohrožených nebo živelnou kalamitou postižených lesních porostů na části území chráněné krajinné oblasti Jeseníky udělena výjimka podle § 43 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, (dále jen „zákon o ochraně přírody“, příp. „ZOPK“), ze zákazu dle § 26 odst. 3 písm. a) zákona o ochraně přírody, tj. ze zákazu hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů za účelem celoroční asanace kůrovci napadených či ohrožených anebo živelnou katastrofou postižených lesních porostů (s odvozem dřevní hmoty) na území 1. a 2. zóny CHKO Jeseníky na území lesní správy Janovice, lesním hospodářským celku (dále jen „LHC“), Janovice, LHC Karlov a LHC Loučná nad Desnou mimo území v překryvu s evropsky významnou lokalitou (dále jen „EVL“), Praděd, EVL Keprník a EVL Rabštejn a mimo maloplošná zvláště chráněná území při dodržení níže uvedených podmínek:

1. Podmínky pro hospodaření způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, tj. v případech, kdy v důsledku nahodilých těžeb vznikne souvislá holina větší než 1 ha:
 - 1.1. V porostech, kde probíhala asanace, bude ponechána dřevní hmota charakteru hroubí v objemu minimálně 30 m³/ha na místě k přirozenému rozpadu či na dožití, přičemž:
 - a) přednostně budou ponechány listnaté dřeviny, jedle případně modřín, dále smrkové sterilní souše, pahýly, ponechané bazální části kmene spojené s vývraty, asanované smrkové dříví a těžební zbytky odpovídající definici hroubí dle bodu 3.7; ponechaná dřevní hmota se bude nacházet po ploše v rámci možností rovnoměrně, pokud tomu nebrání požadavky na bezpečnost provozu a další obhospodařování lesních porostů. Cíleně ponechané sterilní souše nebo staré a narušené stromy nebudou káceny s výjimkou míst, kde jejich pádem hrozí ohrožení života a zdraví osob nebo ohrožení majetku.
 - b) k přirozenému rozpadu či na dožití určené listnaté dřeviny, jedle, modřín a sterilní souše budou ponechány ve stavu, jak vznikl, pokud tomu nebrání požadavky na bezpečnost provozu a další obhospodařování lesních porostů;
 - c) veškeré kořenové baly po vývratech zůstanou ponechány ve stavu, jak vznikly (nezaklopené), pokud tomu nebrání požadavky na bezpečnost provozu a další obhospodařování lesních porostů;
 - d) při cíleném výběru stromů určených k ponechání k přirozenému rozpadu budou prioritně ponechávány stromy poškozené a biotopové;
 - e) veškeré pahýly s výškou do 3 m nebudou káceny a budou ponechány s možností asanace nastojato.
 - 1.2. Asanovány budou pouze aktivní kůrovcové stromy a kůrovcem ohrožené dříví.
 - 1.3. Nahodilou těžbou vzniklé porostní stěny nebudou úmyslně zarovnávány, ani nebudou úmyslně odtěžovány porostní zbytky, a to minimálně do doby zajištění následného porostu na přilehlých odtěžených plochách.
 - 1.4. Při realizaci těžby a přibližování dříví se budou používané mechanizační prostředky pohybovat pouze po síti trvalých a dočasných vyklizovacích a přibližovacích linek s minimálními rozestupy 30 m. Není přípustný nesystematický nahodilý způsob mechanizace po celé ploše porostů.

- 1.5. Z porostů nebude vyklizován klest a těžební zbytky charakteru nehroubí (s výjimkou technologických nutností – tato část podmínky byla pro nepřezkoumatelnost zrušena napadeným rozhodnutím - pozn. soudu), přičemž:
- a) tato dřevní hmota zůstane rovnoměrně rozmístěná po ploše porostů k přirozenému rozpadu, tj. nebude pálena, drcena, štěpkována, apod.;
 - b) tato dřevní hmota bude v případě úklidu ukládána do hromad nebo val, orientovaných převážně po vrstevnici;
 - c) v případě mechanizovaného úklidu nesmí být narušeny (shrnuty, nadměrně zhutněny nebo jinak nadměrně poškozeny) svrchní půdní horizonty;
 - d) výše uvedeným není dotčena možnost ukládání klestu a těžebních zbytků na ploše vyklizovacích a přibližovacích linek (např. při těžbě s využitím harvestorů, apod.)

2. Podmínky v souvislosti se soustavou Natura 2000 – Ptačí oblast Jeseníky:

V jednotkách prostorového rozdělení lesa (JPRL)

- 205A, 205B, 324C, 324D, 305A10, 305B, 306A, 306C6, 505E, 414C8, 414D, 413A, 413B9/1a, 717C, 717E, 718B, 719A8a, 719A11a, 721A9, 721B9, 721B12/1b na LHC Loučná nad Desnou (15 hnízdních okrsků),
- 206A17b/2b, 207A/17/2b, 208B, 209A, 209B, 309A, 402C6, 402C10, 402E, 605A6, 605b606A6, 306A6, 606A7, 606A9, 607A6a, 607A9, 607A9, 607A14, 607B7, 613B15/2a, 614A na LHC Karlov (10 hnízdních okrsků),

celkově tvořící dvacet pět hnízdních okrsků jeřábka lesního, nebudou asanační zásahy prováděny v termínu do 15. 6. daného kalendářního roku.

Tato výjimka byla platná do 31. 12. 2024.

Žalobní body

2. Žalobce namítá, že je povolenou výjimkou prakticky umožněno plošné vytěžení horských lesů v 1. a 2. zóně CHKO, a tím nepřijatelné poškozování lesních ekosystémů a rázu krajiny v tomto chráněném území. Orgány ochrany přírody fakticky rezignovaly při povolení výjimky na ochranu starých a biologicky hodnotných porostů. V povolené výjimce jsou stanoveny podmínky, které jsou jako opatření pro zachování prostředí pro existenci saproxylických organismů, tedy organismů závislých na dřevní hmotě, zejména v podobě mrtvého či odumírajícího dřeva, nefunkční a nevyvážené.
3. Stran aktivní legitimace uvedl žalobce, že je spolkem (korporací sdružující fyzické osoby) zaměřeným na ochranu životního prostředí, na ochranu přírody a krajiny, a napadeným rozhodnutím je zkrácen zejména na právu na příznivé životní prostředí. Toto zkrácení vzniká především tím, že byla povolena výjimka umožňující provést výrazně škodlivé zásahy na území 1. a 2. zóny CHKO Jeseníky, aniž by pro to byly splněny zákonné podmínky. Při povolování výjimky nebylo hledáno řešení s co nejmenšími nepříznivými dopady na chráněné části přírody. K povolení výjimky došlo i navzdory existenci jiného uspokojivého řešení, které by odpovídalo okolnostem daného případu (omezení velikosti holin, ponechávání adekvátního množství a kvality dřeva po těžbě a zejména celková diferenciací podmínek, za kterých lze zásah provést podle kvality porostu).
4. K charakteru území, jež je dotčeno výjimkou, uvedl žalobce, že výjimka se týká 1. a 2. zóny CHKO Jeseníky o celkové rozloze 3 879 ha, z toho 232 ha se nachází v první zóně. Nezanedbatelná část má zvláštní status i z pohledu zákona č. 289/1995 Sb., lesního zákona,

ve znění pozdějších předpisů (dále jen „lesní zákon“, příp. „LZ“). Jsou zde stovky hektarů lesů zvláštního určení a stovky hektarů lesů ochranných (celkem jde o 44 % z celkové plochy). Povolené zásahy, které mohou mít destruktivní charakter pro lesní porosty, se tedy týkají cenného území CHKO Jeseníky.

5. Dále žalobce namítá porušení zákazu libovůle, neboť došlo ke změně přístupu obou správních orgánů v neprospěch zájmu ochrany přírody, neboť Agentura překvapivě opustila kategorizaci porostů podle stáří porostů a podle oblastí s výskytem silně ohroženého jeřábka lesního a stanovila podmínky jednotně pro celé území. Výrazné snížení objemu ponechané dřevní hmoty s dramatickými dopady na ekologické funkce lesa pro dřívější kategorie A a B nebylo během řízení v žádném z rozhodnutí nijak přesvědčivě odůvodněno. Nesouhlasí s tím, aby se rozhodnutí orgánu ochrany přírody o výjimce a nastavená opatření na zásahy v území stanovovaly pro roky 2022-24 na základě statistiky těžeb z let 2018-2021 za situace, kdy predikce dalšího vývoje na základě těchto dat je velmi nejistá. Měly být stanoveny na základě racionálních a ekologických potřeb takto cenného území. Bude-li v letech 2023 a 24 převládat sucho a teplo, dojde opět ke gradaci kůrovce a ke vzniku rozsáhlých holin. Z rozhodnutí navíc je zřejmé, že ohledně dalšího vývoje kůrovce v území objektivně panuje velká nejistota. Ani z napadeného rozhodnutí není patrné, že by holiny i ve starých porostech nemohly či nesměly vzniknout a poukázal na to, že dřívější rozhodnutí orgánu ochrany přírody požadovala ponechat například i veškerou těžbou dřevní hmotu.
6. Předpokládám žalovaného o tom, že by v budoucnosti neměly vzniknout rozsáhlé holiny, neodpovídají ani zkušenosti z mnoha jiných míst v ČR, kde díky suchému a teplému počasí došlo velmi rychle k masivnímu rozšíření kůrovce a k plošnému vytěžení lesů. Žalobce poukázal na rozsáhlé a rekordní těžby, které mají pro dotčené oblasti i pro žijící druhy živočichů zásadní negativní dopady. Jestliže hlavní vlna kůrovcové kalamity postupuje od východu a severovýchodu a centrální a západní část CHKO zatím není postižena, je ze strany Agentury a žalovaného zavádějící vztahovat rozsah, dopady kalamity, či naopak její odeznívání, na celou CHKO. Žalovaný a Agentura svou koncepční změnou při vydání rozhodnutí rezignovali na zajištění alespoň elementárních podmínek pro ochranu přírody v první a druhé zóně CHKO Jeseníky a popřeli tím svá předchozí rozhodnutí. Zatímco dříve mělo být ponecháno v nejstarších porostech 100% dřevní hmoty, nyní je to z hlediska hroubí, které má pro ochranu biodiverzity největší význam, jen 30 m³/ha, což je zhruba jen 7-13 % ze zásoby těchto porostů. Negativní dopady pro lesní ekosystémy budou značné. Věcně přitom nelze v první a druhé zóně CHKO přistupovat ke 160 let starému porostu stejně jako k 60leté smrkové monokultuře.
7. Žalobce dále namítá, že napadená rozhodnutí byla vydána v rozporu s § 43 zákona o ochraně přírody. Při rozhodování podle § 43 zákona o ochraně přírody neexistuje na udělení výjimky právní nárok, uplatňuje se správní uvážení (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2020, č. j. 9 As 140/2020-32 či rozsudek ze dne 30. 3. 2017, č. j. 10 As 252/2015-77). Prokazovat naplnění některé ze tří podmínek stanovených v ustanovení by měl především žadatel. V projednávané věci bylo možné vydat výjimku v podobě, která zajistí, že dřevní hmota bude ponechávána z hlediska hodnoty pro ochranu biodiverzity ve výrazně lepší kvalitě. Těžba za takových podmínek by více zachovávala přírodní prostředí a například vzácnému saproxylickému hmyzu by vytvářela výrazně lepší podmínky pro jeho vývoj.
8. Udělenou výjimku považuje za nedostatečnou i z hlediska ponechávání dřeva po asanačních těžbách, a to jak z hlediska jeho kvantity, tak kvality. Napadená rozhodnutí sice předpokládají, že primárně budou ponechány listnaté dřeviny, jedle a modřín, ale kvůli jejich

nízkému zastoupení v území bude ve výsledku ponecháváno zejména smrkové dřevo. Rozhodnutí ale předpokládá, že kůrovcem napadené smrkové dřevo bude asanováno kontroverzním způsobem, tzn. v odkorněné, odvětvené a krácené formě. Žalobce kritizuje to, že výjimka neklade žádné požadavky na to, aby byl alespoň určitý podíl stromů, resp. dřevní hmoty, ponechán v kůře, případně k tomu lze použít metodu drážkování místo úplného odkornění. Drážkování je jeden z příkladů šetrnějšího postupu, možností je však dnes více. Navržený postup považuje za zcela nevyhovující, neboť v odkorněném kmeni probíhá zcela odlišné tlení, celý proces je výrazně prodloužen, a navíc se stává pro většinu organismu dlouhodobě nevyužitelný. Přijaté řešení navíc neodpovídá ani metodickému pokynu Sekce ochrany přírody a krajiny Ministerstva životního prostředí „Metodika managementu tlejícího dříví v lesích zvláště chráněných území“. Žalobce ve svém odvolání navrhoval některá opatření, aby ponechání dřeva odpovídalo potřebám ochrany přírody, a to i ve smyslu uvedené metodiky. Požadoval například diferencovat lesní porosty podle věkových kategorií s diferencovaným objemem ponechané dřevní hmoty k zetlení a odkazoval při tom na podobnou situaci jako v rozhodnutí Agentury ze dne 13. 8. 2019. Dále navrhoval při asanaci kůrovcem napadených stromů v porostech s dominancí smrku včetně smrkových monokultur nad jeden hektar plochy ponechat povinně určitý minimální podíl stromů na stojato (např. jako útočiště pro dutinové ptáky), a dále určitý významný podíl dřevní hmoty ponechat v kůře a asanaci zajistit vhodným šetrným způsobem, např. drážkováním (ponechání části kůry na kmeni v pruzích). Upozorňoval také na to, že požadavek na zachování určitého podílu z asanované dřevní hmoty v kůře byl již stanoven Agenturou pro porosty kategorie A v rozhodnutí ze dne 14. 9. 2020 SR/0472/OM/2019, pro oblast polesí Domašov a polesí Rejvíz. Zdůraznil, že drážkování je metoda mechanické asanace ve smyslu metodiky a nebyl důvod ji tedy zvláště u starých porostů vylučovat.

9. Žalobce pak opakovaně namítl rozpor s § 43 zákona o ochraně přírody, neboť výjimka povolená v rozhodnutí nestanovuje horní limit pro plochu holiny a nijak se nesnaží předejít vzniku rozsáhlých holin. Umožňuje tak i plošné vytěžení horských svahů, což představuje nepřiměřené poškozování lesních ekosystémů a krajinných hodnot tohoto území. Žalovaný svými tvrzeními přijímá čistě idealistický lesnický přístup a tvrdí, že stačí, když se velkoplošné holiny zalesní a už je zde lesní ekosystém. Úspěšnost obnovy budoucího nového lesa ale závisí na mnoha faktorech, jako jsou výrazné klimatické a teplotní výkyvy, sucho, okus zvěří či hlodavci. Na některých místech se obnova nedaří a musí být plochy zalesňovány opakovaně. Na holinách s takzvanou obnovenou konturou (umělá obnova) dlouho nebude funkční lesní ekosystém. Vlastník lesa má povinnost zajistit ochranu lesa a při použití standardních a včasných postupů, kdy se menší kůrovcová ohniska identifikují a vytěží včas, by měl vlastník lesa zabránit většímu šíření kůrovce. Pokud by i tam mělo hrozit, že dojde k významné gradaci kůrovců, pak by teprve bylo možné zvažovat, zda formou výjimky připustit možnost intenzivních zásahů. I takové zásahy by měly být plošně omezené a připouštět vznik holin například zásadně maximálně jen do 3 hektarů plochy. Díky tomu by vlastník lesa měl být schopen zamezit rychlému rozpadu porostů na velkých plochách, resp. zajistit prodloužení doby rozpadu a následné období na co nejdelší možný časový úsek. V opačném případě je nutné vycházet z toho, že vlastník hrubě zanedbal své povinnosti prevence. Žalobce také zdůraznil, že v důsledku nynějšího rozhodnutí hrozí na předmětném území vznik holin na ploše až 2000 hektarů. Poukázal na to, že Agentura nemá efektivní snahu rozsah holin usměrnit. Pro alespoň částečnou ochranu lesních ekosystémů a pro zmírnění negativních dopadů je za těchto okolností dle žalobce zásadní stanovit horní limity pro odlesněnou plochu. Odkázal přitom na příklad CHKO Lužické hory. Pro tuto

oblast Agentura stanovila, že souvislá holina území druhé zóny nesmí přesáhnout plochu 3 hektary, přičemž snad pouze výjimečně se připouští provést asanační zásahy i v pásech lesa, které mají jednotlivé holiny oddělovat. Takového však nic ve výjimce stanoveno není. Žalobce tedy namítá, že došlo k porušení § 43 zákona o ochraně přírody, a i bylo zasaženo jeho právo na příznivé životní prostředí.

Vyjádření žalovaného

10. Žalovaný ve vyjádření k podané žalobě navrhl žalobu jako nedůvodnou zamítnout. K popisu dotčeného území jako „klidové, neobydlené oblasti, na mnoho místech se zachovalou a vzácnou přírodou“, uvedl, že toto tvrzení nezpochybňuje, ale z hlediska ochrany přírody se jedná především o nepůvodní smrkové monokultury s nevhodným složením a strukturou.
11. K porušení zákazu libovůle uvedl žalovaný, že zákonnou povinností Agentury bylo posoudit, zda jsou splněny podmínky uvedené v § 43 odst. 1 zákona o ochraně přírody pro povolení výjimky, a posoudit, zda jiný veřejný zájem převažuje za zájem ochrany přírody. Agentura tedy postupovala zcela totožně jako v předchozích žalobcem namítaných rozhodnutích. Nejedná se o žádné „třetí kolo výjimek“, jak uvádí žalobce, ale bylo znovu rozhodováno poté, co předchozí rozhodnutí bylo zrušeno. Při srovnání výroku napadeného rozhodnutí a původního rozhodnutí o výjimce je zřejmé, že jsou v podstatné části totožné. Rozdíl je pouze v tom, že v nyní napadeném rozhodnutí Agentura nekategorizovala porosty a stanovila pro celé území jednotnou hodnotu dřevní hmoty charakteru hroubí, která bude ponechána na místě k přirozenému rozpadu, a to 30 m³/hektar, přičemž však nově stanovila povinnost ponechat na místě také klest a těžební zbytky, což celkový objem dříví ponechaného na místě dále zvyšuje. Zdůraznil hodnoty množství dřevní hmoty, které byly předchozím rozhodnutím stanoveny pro ponechání na místě k přirozenému rozpadu, a to v kategorii A 50 m³/h, v kategorii B 40 m³/h a v kategorii C 15 m³/h (bez klestu a těžebních zbytků). Není tedy zjevně pravdivé tvrzení žalobce, že dříve platila téměř stejná hodnota pro porosty v kategorii C. Pravdivé není ani tvrzení, že např. v kategorii A (nejstarší porosty), podle předchozích rozhodnutí Agentury bylo stanoveno ponechat veškerou dřevní hmotu. K žádnému závratnému převratu při rozhodování tedy nedošlo. Agentura pouze upravila podmínky napadeného rozhodnutí tak, aby odpovídaly aktuální situaci v území a předpokládanému vývoji kůrovcové gradace.
12. K námitce, podle níž měla být úpravou podmínek napadeného rozhodnutí porušena práva žalobce na zákonnost rozhodování, uvedl žalovaný, že žalobce měl možnost uplatňovat svá práva v průběhu předchozích řízení před správními orgány, ale byl zcela pasivní a svých práv nevyužil. K porušení práv žalobce tedy nedošlo, a to ani v souvislosti s porušením zásady legitimního očekávání. Jedná se v pořadí o druhou povolenou výjimku pro dané území a nejde tedy o ustálenou rozhodovací praxi. Pokud jde o řádné zjištění skutkového stavu, uvedl, že tato povinnost není absolutní. Nicméně Agentura této povinnosti dostala, neboť při rozhodování zohlednila aktuální stav v území, předpokládaný budoucí vývoj situace a hodnotila také využití kůrovcových těžeb v minulých letech (na základě předešlé výjimky).
13. K argumentaci žalobce množstvím již realizovaných těžeb a vznikem „rozsáhlých holin“ konstatoval žalovaný, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí i z dat dostupných na internetových stránkách je patrné, že se na zájmovém území neobjevují rozsáhlejší kůrovcová ohniska. Žalobcem předkládaná data se zjevně týkají jiné části chráněné krajinné oblasti Jeseníky a jiného vlastníka lesních porostů. Žalovaný proto poukázal na data uváděná agenturou v rozhodnutí, dle kterých došlo v období od 2020 do 2021 na dotčených LHC k

poklesu nahodilých těžeb celkově o 54 % (na území CHKO Jeseníky o 58 %). Navíc žalovaný poukázal na možnost změny a zrušení napadeného rozhodnutí dle ustanovení § 84 odst. 1 písm. b) zákona, tedy pokud by došlo ke konkrétním předem těžko předvídatelným situacím.

14. Žalovaný souhlasil se žalobcem, že na povolení výjimky není právní nárok a uvedl, že v daném případě Agentura shledala existenci jiného veřejného zájmu, a to především v potřebě zpomalení, resp. prodloužení rozpadu a obnovy dotčených lesních porostů na co nejdelší časový úsek tak, aby byly zachovány co nejdelší dobu všechny funkce lesa, tj. produkční, klimatické, půdo-ochranné, hydrické, estetické a rekreační. Agentura také přihlédla k nezbytnosti dalšího managementu lesa, k hospodářským škodám na majetku Lesů České republiky a k sociálnímu aspektu. I v zájmu vlastníka lesa, i v zájmu ochrany přírody, je zachování lesa. Smyslem umožnění asanačních zásahů proti kůrovci není ničení lesa vytěžením, například za účelem zisku. V případě povolení asanačních zásahů mohou navíc Lesy České republiky následnými vhodnými pěstebními zásahy dosáhnout mnohem pestřejšího druhového složení a struktury porostů, které budou odolávat případným disturbancím mnohem lépe než za současného stavu. Agentura své závěry řádně odůvodnila. Žalovaný shledal, že množství dřevní hmoty stanovené Agenturou je rovněž v souladu s „Metodikou managementu tlejícího dříví v lesích zvláště chráněných území“ ministerstva životního prostředí, dle které se doporučuje množství dřeva ponechaného k zetlení 30-60 m³/ha. Objem ponechané dřevní hmoty dle podmínky 1.1 napadeného rozhodnutí tento doporučený objem splňuje, i když Agentura opět stanovila objem na spodní hranici. Minimální objem je ale kompenzován stanovenou povinností ponechat v asanovaných porostech klest a těžební zbytky charakteru nehroubí.
15. Námitka týkající se nedostatečnosti ponechávání dřeva z hlediska kvality a kvantity je dle žalovaného ve vztahu k § 43 ZOPK zcela irrelevantní, neboť toto ustanovení žádnou takovou podmínku a kritéria neurčuje. Z žádných jiných odborných materiálů nevyplývá jednoznačné množství dřevní hmoty doporučené k ponechání na místě k zetlení za účelem zachování či zvýšení biodiverzity lesních porostů. Žalovaný dále zdůraznil, že ani neomezení velikosti holiny v rámci asanačních zásahů proti kůrovci není v rozporu s § 43 ZOPK, neboť toto ustanovení, ani žádný jiný předpis, neukládá orgánu ochrany přírody povinnost toto kritérium v rámci povolení výjimky ze zákazu dle § 26 odst. 3 písm. a) ZOPK zohlednit.
16. Napadené rozhodnutí v žádném případě neopravňuje Lesy České republiky v rozporu s § 32 odst. 1 lesního zákona neprovádět včasná opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les. Za naprosto účelové považuje dávání do souvislosti množství holin a povolení výjimky Agenturou. Situace na tomto území je totiž značně variabilní.
17. Závěrem žalovaný zdůraznil, že smyslem zasahování proti kůrovci v daném případě je, aby došlo ke vzniku co nejmenších odlesněných ploch, resp. bez horního stromového patra, a aby doba mezi rozpadem (těžbou porostu) a zalesněním sousedící plochy byla co nejdelší, alespoň taková, aby na asanované ploše odrostlo zalesnění zvěři a buření. Tato určitá kontinuita lesního porostu povede k mírnějším dopadům na půdní kryt, půdu samotnou a mimoprodukční funkce ve srovnání s velkoplošným odumřením horního stromového patra v průběhu několika málo let v případě rezignace na asanační zásahy.

Replika žalobce

18. Před prvním jednáním soudu nařízeným na 14. 11. 2025 zaslal žalobce soudu repliku k vyjádření žalovaného, ve které s ohledem na argumentaci žalovaného rozvedl své žalobní body a připojil listiny na podporu svých tvrzení.

Další podání účastníků řízení

19. Následně po vrácení věci Nejvyšším správním soudem (dále též „NSS“) žalovaný ve vyjádření ze dne 19. 2. 2025 navrhl, aby městský soud žalobu zamítl. Odkázal přitom na závěry NSS uvedené v právě rozsudku ze dne 18. 12. 2024, č. j. 2 As 394/2023–22 (dostupný, jako ostatní citovaná soudní rozhodnutí, na www.nssoud.cz), kterým NSS zrušil rozsudek zdejšího soudu ze dne 14. 11. 2023, č. j. 11 A 93/2022–64. Dále pak poukázal na to, že platnost výjimky skončila ke dni 31. 12. 2024. Na nařízení ústního jednání netrval.
20. Žalobce ve vyjádření ze dne 4. 3. 2025 setrval na svém názoru o důvodnosti žaloby. Stejně tak uvedl, že trvá na nařízení ústního jednání.

Osoby zúčastněné na řízení

21. Podle ustanovení § 34 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen s. ř. s.) soud o vedeném řízení vyrozuměl žadatele o výjimku Lesy České republiky a další účastníky správního řízení, kteří přicházeli v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení. Žádná z oslovených osob však právo osoby zúčastněné na řízení neuplatnila.

Správní spis

22. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 2. 11. 2021 obdržela Agentura žádost Lesů České republiky o povolení výjimky dle § 43 odst. 1 ZOPK ze zákazu dle § 26 odst. 3 písm. a) ZOPK hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystému. Výjimka byla požadována za účelem celoroční asanace kůrovci napadených či ohrožených anebo živelnou kalamitou postižených lesních porostů (s odvozem dřevní hmoty) na pozemcích s právem hospodařit Lesy České republiky v první a druhé zóně CHKO Jeseníky na území v působnosti Lesní správy Janovice na LHC Janovice, LHC Karlov a LHC Loučná nad Desnou, mimo maloplošná zvláště chráněná území a mimo území EVL Praděd, EVL Keprník a EVL Rabštejn, a to na dobu určitou do 31. 12. 2026.
23. Oznámením ze dne 15. 11. 2021 informovala Agentura o zahájení správního řízení ji známé účastníky řízení a spolky, a to na základě jejich žádosti o informace o zahajovaných správních řízeních dle § 70 odst. 2 ZOPK.
24. Dne 30. 3. 2022 Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Regionální pracoviště Olomoucko, Oddělení správa chráněné krajinné oblasti Jeseníky pod č. j. SR/0830/OM/2021-10 vydala rozhodnutí ve věci povolení výjimky právnické osobě Lesy České republiky dle § 43 odst. 1 ZOPK ze zákazu dle § 26 odst. 3 písm. a) ZOPK na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti Jeseníky na lesním hospodářském celku Janovice, Karlov a Loučná nad Desnou mimo území v překryvu s evropsky významnou lokalitou Praděd, Keprník a Rabštejn. (text výjimky je uveden v bodu [1] tohoto rozsudku – pozn. soudu)
25. O odvolání spolku Společnost přátel Jeseníků, z. s., Hnutí Duha Jeseníky a Českého svazu ochránců přírody Šumperk rozhodl žalovaný nyní napadeným rozhodnutím, kterým prvostupňové rozhodnutí částečně změnil tak, že ve výroku I. u podmínky 1.5 vypustil text

„s výjimkou technologických nutností“. Ve zbývající části prvostupňové rozhodnutí potvrdil. V rozhodnutí vypořádal námitky jednotlivých odvolatelů, zdůraznil, že důvodem povolení výjimky je převaha jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody. Agentura shledala existenci jiného veřejného zájmu především v potřebě zpomalení, resp. prodloužení rozpadu a obnovy dotčených lesních porostů na co nejdelší časový úsek tak, aby byly zachovány co nejdelší dobu všechny funkce lesa. Agentura porovnála důsledky povolované činnosti s následky nepovolení výjimky, a to na všechny výše uvedené zájmy Lesů České republiky i funkce lesa.

26. K odvolacím námitkám žalobce uvedl žalovaný, že správní orgány nezpochybňují, že předmětná činnost představuje intenzivní technologie s negativními důsledky vyplývajícími z § 26 odst. 3 písm. a) ZOPK, tj. činnost zakázanou. V souladu se zákonem byla povolena výjimka z důvodu převahy jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody. Agentura zohlednila veškeré funkce dotčených porostů, tedy i to, že zájmové území představuje mimořádné území, klidovou a neobydlenou oblast. Žalovaný se ztotožnil s odvolatelem i v tom, že v souvislosti s asanačními zásahy proti kůrovci může dojít ke vzniku holin, neboť napadeným rozhodnutím skutečně nejsou Lesy České republiky v asanaci nijak limitovány co do velikosti těžby (vzniku holiny). Ve výrokové části prvostupňového rozhodnutí je stanoveno jako kompenzační opatření pouze v množství dřevní hmoty, kterou je nezbytné ponechat na místě k zetlení. Na druhou stranu ministerstvo zdůraznilo, že situace v předmětném území je stabilizovaná a k výraznější gradaci kůrovce nedochází. Shodně se spolkem ministerstvo připouští, že nelze garantovat, že pokles gradace kůrovce bude pokračovat i v dalším období. S ohledem na omezenou platnost výjimky do konce roku 2024 však ministerstvo považuje za zcela nereálné, aby v důsledku napadeného rozhodnutí došlo k asanaci kůrovcem napadených stromů na celém zájmovém území nebo ke vzniku rozsáhlých holin.
27. Ke změně přístupu Agentury k povolování výjimky ze zákazu dle § 26 odst. 3 písm. a) ZOPK zdůraznil žalovaný, že Agentura byla povinná hodnotit splnění podmínek daných v § 43 odst. 1, a to na základě aktuálního stavu dotčeného území, nikoli ve vztahu k předchozímu rozhodnutí. Současným stavem území a rozsahem napadení kůrovcem se Agentura zabývala na stranách 8-10 prvostupňového rozhodnutí a, jak již bylo uvedeno, za významnou skutečnost je považováno, že situace v předmětném území je stabilizovaná a k výraznější gradaci kůrovce nedochází. Objem 30 m³/ha dřevní hmoty ponechané na místě zetlení stanovený napadeným rozhodnutím není v rozporu ani s metodikou, ani s metodickým doporučením Ministerstva životního prostředí. S odvolatelem ministerstvo souhlasí i v tom, že podstatná není pouze kvantita ponechané dřevní hmoty, ale rovněž kvalita. Veškeré podmínky 1.1–1.5 prvostupňového rozhodnutí jsou, co do kvality dřevní hmoty ponechané na místě k zetlení, jednoznačně v souladu s metodikou, která doporučuje ponechání k zetlení především listnaté dřeviny a jedle, kmeny velkých dimenzí a stojící souše a pahýly. V případě nezbytného opracování dřeva z důvodu tlumení gradace kůrovců metodika doporučuje ponechání kletu a kůry. Pokud jde o požadavek na drážkování, ministerstvo konstatuje, že dle metodiky i tato metoda snižuje hodnotu tlejícího dřeva z hlediska biodiverzity (viz bod 2.4.2). Dle metodického doporučení je tato metoda doporučena v pásmu B (šetrná asanace aktivních kůrovcových stromů), dotčené lesní porosty však dle toho metodického doporučení spadají do pásma C, kde je základním přístupem asanace s ponecháním části dřeva. Pokud spolek opakovaně namítá, že ponechání odkorněného hroubí má pouze kosmetický charakter, není zřejmé, proč spolek žádá o navýšení tohoto množství.

28. Za zcela irelevantní považuje žalovaný námitku spolku týkající se rychlé změny z lesního prostředí téměř ke stepnímu, neboť i v případě vykácení lesních porostů a vzniku holiny dochází ve vykácených plochách k následnému zalesňování, a to buď přirozenou obnovou, nebo uměle, za účelem kontinuálního udržení lesního prostředí. V žádném případě prvostupňové rozhodnutí neopravňuje Lesy České republiky v rozporu s § 32 odst. 1 lesního zákona neprovádět včasné opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les. Žalovaný se pak také ztotožnil i s procesním postupem Agentury při vydání rozhodnutí.

Řízení před soudy

29. Městský soud již ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 14. 11. 2023, č.j. 11 A 93/2022–64, kterým žalobu shledal důvodnou a zrušil napadené rozhodnutí, spolu s rozhodnutím správního orgánu prvního stupně. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný kasační stížnost, o které rozhodl NSS rozsudkem ze dne 18. 12. 2024, č.j. 2 As 394/2023–22 tak, že rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.
30. Nejvyšší správní soud dal ve svém rozsudku městskému soudu za pravdu v tom, že vydání výjimky bylo s ohledem na údaje uvedené v odůvodnění rozhodnutí agentury předčasné, nevytvořilo předpoklady k tomu, aby žadatel zanedbával své povinnosti stanovené lesním zákonem, ani k vytváření holin z jiných důvodů, než je boj proti kůrovci. Dále pak dovodil, že včasné či až předčasné vydání výjimky není možné považovat za důvod její nezákonnosti. Stejně tak dle kasačního soudu správní orgány nepochybily, když klady a zápory udělení výjimky posuzovaly ve vztahu ke kalamitní situaci. Nejvyšší správní soud uvedl, že se nemohl zabývat tím, zda nebylo na místě stanovit přísnější podmínky výjimky, ať již z hlediska množství a kvality dřevní hmoty ponechané na místě, nebo z hlediska velikosti holin, jelikož odůvodnění rušeného rozsudku obsahuje pouze dílčí zmínky stran těchto otázek. Ty tvoří pouze doplňující úlohu, protože nebyly samostatným důvodem pro zrušení rozhodnutí žalovaného. Zavázal tedy městský soud k tomu, aby se zabýval posouzením dostatečné přísnosti podmínek výjimky.
31. Městský soud nyní, vázán právním názorem vyjádřeným ve výše uvedeném zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu (ustanovení § 110 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), ve věci znovu rozhodl.

Jednání městského soudu

32. Soud považuje za nutné zrekapitulovat, že u jednání soudu dne 14. 11. 2023 se účastníci rozsáhle znovu vyjádřili k předmětu řízení, přičemž setrvali na svých dosavadních stanoviscích. V průběhu jednání se vyjádřil i předseda žalobce, který uvedl argumentaci na podporu v žalobě vznesených námitek. Soud u jednání provedl důkazy metodikou: Management mrtvého dřeva v hospodářských lesích, rozhodnutími Agentury, kterými žalobce prokazuje, že došlo ke změně přístupu Agentury při udělování předmětné výjimky.
33. Po vrácení věci Nejvyšším správním soudem městský soud k žádosti žalobce nařídil další ústní jednání na den 20. 5. 2025. U tohoto jednání setrvali účastníci na svých dosavadních stanoviscích. K věci se při něm vyjádřil nejen právní zástupce žalobce, ale osobně i předseda žalobce, který zejména znovu zdůraznil cennost předmětného území a vytkl orgánu ochrany přírody macešské chování k tomuto území s tím, že je nutné hledat optimální, citlivé a ekologické řešení. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby, neboť výjimka je v souladu s právním předpisem, když veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody.

Posouzení věci Městským soudem v Praze

34. Městský soud v Praze vázán právním názorem vyjádřeným ve výše uvedeném zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu (ustanovení § 110 odst. 3 s. ř. s.) přezkoumal znovu žalobou napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení před správními orgány obou stupňů z hlediska žalobních námitek uplatněných v podané žalobě. Při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí (ustanovení § 75 s. ř. s.).
35. Žalobu podala včas osoba k tomu oprávněná.
36. Žaloba není důvodná.
37. Pro úplnost soud konstatuje, že platnost výjimky již vypršela, neboť byla platná pouze do 31. 12. 2024. To však nebrání v přezkumu napadeného rozhodnutí, jelikož při jeho přezkumu soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí, jak je uvedeno výše.
38. Žalobce se podanou žalobou domáhá přezkoumání a zrušení rozhodnutí žalovaného, když namítá, že nebyly splněny podmínky pro udělení výjimky podle § 43 odst. 1 zákona o ochraně přírody ze zákazu dle § 26 odst. 3 písm. a) zákona o ochraně přírody právnické osobě Lesy ČR.
39. Podle § 43 odst. 1 zákona o ochraně přírody *výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích podle § 16, § 16a odst. 1, § 16a odst. 2, § 17 odst. 2, § 26, § 29, § 34, § 35 odst. 2 a § 36 odst. 2 může orgán ochrany přírody povolit v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany zvláště chráněného území.*
40. Podle § 26 odst. 3 písm. a) zákona o ochraně přírody *na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti je dále zakázáno hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu.*
41. Městský soud při výkladu ustanovení § 43 odst. 1 zákona o ochraně přírody vycházel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2023, č.j. 9 As 115/2022-36, ve kterém se kromě výkladu tohoto ustanovení zabýval i konstrukcí povolování výjimek. Přitom konstatoval, že „*dle tohoto ustanovení může výjimky ze zákazů ve zvláště chráněných územích orgán ochrany přírody povolit v případě, 1) kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo 2) v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud 3) povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany zvláště chráněného území. Zákon zde stanoví tři možné důvody pro udělení výjimky a následné správní uvážení. Nejprve musí být naplněn některý z taxativně uvedených důvodů, což vůbec umožňuje uvažovat o udělení výjimky, a až poté má správní orgán provést správní uvážení*“.
42. Městský soud se proto nejprve zabýval otázkou, zda byl naplněn zákonem stanovený důvod pro udělení předmětné výjimky ze zákazu uvedeného v § 26 odst. 3 písm. a) zákona o ochraně přírody, která byla udělena za účelem celoroční asanace kůrovci napadených či ohrožených anebo živelnou kalamitou postižených lesních porostů.

43. Z prvostupňového rozhodnutí je patrné, že Agentura shledala jako hlavní důvod pro udělení výjimky jiný veřejný zájem, který převažuje nad zájmy ochrany přírody, a to zasahováním proti kůrovci rozpad a následnou obnovu porostů co nejvíce zpomalit, resp. prodloužit na co nejdelší časový úsek.
44. NSS se vážením veřejných zájmů v případě ochrany životního prostředí několikrát zabýval. V rozsudku ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 As 65/2012 – 161, NSS uvedl, že „*V případě vážení dvou veřejných zájmů, které jsou v kolizi, obdobně jako v případě kolize základních práv, musí správní úřad totiž nejprve řádně určit a individualizovat na konkrétní případ oba veřejné zájmy, které jsou ve hře, a poté porovnat závažnost v obou v kolizi stojících veřejných zájmů s tím, že zásah do žádného z obou chráněných veřejných zájmů nesmí svými negativními důsledky přesahovat pozitiva. Při řešení kolize veřejných zájmů je třeba, aby bylo zachováno maximum z obou kolidujících zájmů, přičemž by mělo být identifikováno jádro a periferie kolidujícího veřejného zájmu a z obou veřejných zájmů, které jsou ve hře, by mělo být zachováno alespoň jejich jádro.*“
45. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci proti sobě stojí dva veřejné zájmy ve smyslu prvního důvodu pro udělení výjimky dle § 43 odst. 1 ZOPK (veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody), je pro udělení výjimky potřeba, aby zájem na prolomení ochrany přírody výrazně převažoval. Závěr o převýšení jiného veřejného zájmu pak musí být řádně odůvodněn.
46. Při posouzení, zda byl důvod pro stanovení výjimky naplněn, považuje soud za nutné zdůraznit, že výjimka byla udělena pro území 1. a 2. zóny CHKO Jeseníky, tedy se jedná o cenné území, které lze považovat za klidovou, neobydlenou oblast, na mnoha místech se zachovalou a vzácnou přírodou. Na tom se ostatně shodly obě strany.
47. Výjimka byla povolena na základě žádosti společnosti Lesy ČR, která již v žádosti uvedla, že výjimku požaduje za účelem celoroční asanace kůrovci napadených či ohrožených anebo živelnou kalamitou postižených lesních porostů (s odvozem dřevní hmoty) na předmětném území. V odůvodnění žádosti pak Lesy ČR uvedly, že o výjimku žádají „především z důvodu zajištění kontinuity asanačních prací nezbytných z hlediska ochrany lesů proti kůrovcům, tj. zajištění činností směřujících k zamezení či alespoň významnému zpomalení celoplošného rozpadu dotčených lesních porostů a dále k zamezení výrazného dopadu do všech funkcí lesa v případě, že by zde takových činností zajištěno nebylo. Ve snaze zajistit účinnou ochranu lesních porostů v souladu s ust. § 32 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplněních některých zákonů (lesní zákon) žádají LČR o výše specifikovanou výjimku. Důvodem pro podání žádosti je aktuální hrozba rozpadu lesních porostů a výrazného omezení všech jejich funkcí v případě, že by nebyly zabezpečeny nezbytné činnosti v ochraně lesa proti kůrovcům.“ (pozn.- potvrzení dodáno soudem)
48. Z podané žádosti je tak patrné, že zásadním důvodem, pro který Lesy ČR požádaly o udělení výjimky, byla ochrana lesa proti kůrovci, neboť, jak uvedly, pouze po udělení výjimky jim bude umožněno provádět nezbytné zásahy vedoucí k tlumení další gradace kůrovcovitých. Žadatel zdůraznil, že umožnění plnění zákonných povinností uložených mu jako vlastníkovu lesa zákonem o lesích je jednoznačně ve veřejném zájmu. Sám žadatel ale připustil, že horské smrkové porosty v předmětné oblasti jsou na rozdíl od většiny ostatních stanovišť v relativně dobré kondici a kůrovci napadené jen v marginální míře, a že současný stav území, který je předmětem žádosti, je dosud na převážné většině žádostí dotčeného území stále stabilizovaný. Dále žadatel uvedl, že kontinuita lesa je zde dlouhodobě zachována

ve všech jeho věkových strukturách, takže by při kalamitním přemnožení kůrovců nastal stav, který by narušil i procesy, které k dochovanému stavu vedly.

49. Agentura ve svém rozhodnutí k činnosti žadatele uvedla, že je vázán ustanoveními zákona o lesích a závaznými ustanoveními lesních hospodářských plánů. Žadatel při respektování tohoto zákonného rámce své hospodářské činnosti může na celém území CHKO Jeseníky, tedy i na území 1. a 2. zóny CHKO Jeseníky, realizovat holosečné úmyslné těžby do velikosti 1 hektaru, přičemž plošný rozsah nahodilých těžeb není nijak limitován. Na základě uvedeného dospěla Agentura k závěru, že realizace nahodilých těžeb se vznikem souvislé holiny menší než 1 hektar není považována za hospodaření způsobem vyžadujícím intenzivní technologie. Dále Agentura uvedla, že tato velikost holiny je v dosavadní praxi považována za hranici, kdy k porušení předmětného zákazu dle § 26 odst. 3 písm. a) ZOPK nedochází. Asanace kůrovcových stromů probíhá zpravidla standardními lesnickými metodami, kůrovcové dříví je z porostů nejčastěji odvezeno.
50. Při posouzení „jiného veřejného zájmu, který převažuje nad zájmy ochrany přírody“ Agentura opět zdůraznila, že se gradace podkorního hmyzu v zájmovém území nijak významně neprojevuje. Kůrovcová situace je podle ní stabilizovaná. Agentura dále uvedla, že „považuje za důležité reflektovat potenciálně krajní situaci s poměřením jiného veřejného zájmu se zájmem ochrany přírody, kdyby reálně došlo k rozsáhlé kůrovcové gradaci, jinými slovy situaci, pokud by populační hustota kůrovců dosáhla takového kalamitního stavu, v jehož důsledku by vznikaly souvislé holiny a došlo by tak k významnému narušení nebo odstranění lesního prostředí. Lesní porosty, které by byly nabízeny holinami, by zároveň (byť dočasně), přestaly plnit své ekologické a krajinné funkce.“
51. I z další argumentace Agentury je patrné, že za podstatné pro udělení výjimky, považuje zasahování proti kůrovcu, kterým se prodlouží doba životnosti lesů a obnova porostů.
52. Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2014, č. j. 1 As 100/2014-36, je patrné, že by správní orgány měly při vážení vzájemně si konkurujících zájmů posuzovat, zda neexistuje optimální řešení, při kterém bude možné jiný veřejný zájem naplnit při co nejmenším zásahu do zájmů ochrany přírody.
53. Městský soud, s odkazem na závazný právní názor NSS vyjádřený v rozsudku ze dne 18. 12. 2024, č.j. 2 As 394/2023–22, seznal, že správní orgány při vážení jednotlivých, proti sobě stojících zájmů, nepochybily. Z odůvodnění správních rozhodnutí se podává, že k asanaci lesních porostů bude přistoupeno až v případě gradace kůrovcové situace.
54. Výjimka nijak neomezuje rozsah holin vzniklých asanací kůrovcových stromů, a tak bylo namíste vymezit situaci, která nastane v důsledku využití výjimky, jako vznik rozsáhlých odlesněných ploch. Pokud by výjimka povolena nebyla a ke gradaci kůrovcové situace by přesto došlo, vznikly by rozsáhlé plochy s odumřelým stromovým patrem. Správní orgány na tomto podkladě hodnotily, zda z hlediska různých funkcí lesa je příznivější situace s rozsáhlými holinami než stav vyznačující se rozsáhlými plochami s odumřelým stromovým patrem. Dospěly přitom k závěru, že by příznivější pro funkce lesa byly holiny, které by však měl žadatel o výjimku povinnost znovu zalesnit.
55. Soud proto neshledal důvodnou žalobní námitku, v níž žalobce zdůraznil, že žalovaný porušil povinnost pokusit se nalézt při vážení jednotlivých vzájemně si konkurujících zájmů jiné uspokojivé řešení s mírnějšími dopady na zájmy ochrany přírody.

56. S výše uvedenou námitkou se pojí námitka, že výjimka neměla být žadateli udělena, neboť nebylo řádně odůvodněno naplnění důvodu pro její udělení, tedy převaha jiného zájmu nad zájmem ochrany přírody a krajiny.
57. Soud s ohledem na závazný právní názor NSS dospěl k závěru, že žalovaný dostatečně odůvodnil, že je naplněn tvrzený důvod pro udělení výjimky, tedy převaha jiného veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody, který je dán zákonem o ochraně přírody a krajiny. Tímto zásadním převažujícím zájmem totiž může být také předpoklad, že v budoucnu by mohlo eventuálně dojít ke gradaci kůrovce, čemuž právě má být udělením výjimky zabráněno.
58. Při respektování právního názoru NSS, jímž je vázán, dospěl zdejší soud k názoru, že samotný fakt, že výjimka byla do jisté míry udělena předčasně, nezakládá její nezákonnost. Je totiž v souladu s principem prevence, jenž se uplatňuje v právu životního prostředí. Městský soud rovněž upozorňuje, že udělená výjimka nezprošťuje (resp. nezprošťovala) vlastníka lesa plnění jeho povinností stanovených lesním zákonem.
59. Soud na základě výše uvedeného proto neshledal důvodnou námitku žalobce, že výjimka neměla být žadateli udělena, neboť nebylo řádně odůvodněno naplnění důvodu pro její udělení, tedy převaha jiného zájmu nad zájmem ochrany přírody a krajiny.
60. Městský soud se dále zabýval tím, zda nemělo být přistoupeno ke stanovení přísnějších podmínek udělené výjimky. Z ustálené judikatury vyplývá, že v rámci procesu stanovení podmínek výjimky je uplatňováno správní uvážení. Správní uvážení podléhá přezkumu ze strany soudů pouze v tom směru, zda žalovaný správní orgán uvážení nezneužil či zda je nepřekročil (usnesení NSS ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002–42, č. 906/2006 Sb. NSS). Úkolem soudu tak není nahradit správní orgán v jeho odborné kompetenci, ani nahradit správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjistil skutkový stav řádným procesním postupem, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem. Pokud jsou tyto předpoklady splněny, nemůže soud z těchto skutečností vyvozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Tento závěr samozřejmě neznamená, že správní orgán rozhoduje v absolutní libovůli. I při volném správním uvážením je totiž správní orgán omezován principy platícími v moderním právním státě, a to zejména principem legitimního očekávání. Soudní přezkum správního uvážení je rozsahově omezen, a to v § 78 odst. 1 s. ř. s., který stanoví, že soud pro nezákonnost zruší napadené rozhodnutí správního orgánu tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo toto uvážení zneužil (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 7. 2009, č. j. 8 Afs 85/2007–54).
61. Na soudu proto je v této věci posoudit, zda správní orgán své správní uvážení nezneužil či nepřekročil jeho zákonem stanovené meze. Nejprve se zabýval otázkou, zda se správní orgán nedopustil excesu při určení množství a kvality ponechané dřevní hmoty. K přesnému znění podmínky odkazuje soud na část „vymezení věci“ tohoto rozsudku. Podstatné dle soudu je, že bylo stanoveno, že v porostech, kde proběhla asanace měla být ponechána dřevní hmota charakteru hroubí v objemu minimálně 30 m³/ha na místě k přirozenému rozpadu či na dožití. Přednostně pak mají být ponechány listnaté dřeviny. Na asanovaných plochách má být rovněž ponechán klest a potěžební zbytky.
62. Soud považuje za vhodné konstatovat, že zákonná úprava nestanovuje meze podmínek výjimky udělené dle § 43 ZOPK ve spojení s § 26 odst. 3 ZOPK. Správní orgány se tak

v tomto případě řídily vnitřními metodikami správních orgánů. Z dokumentu „Postup asanace kůrovcem napadených porostů v CHKO a MZCHÚ“ z února roku 2019, vypracovaného Ministerstvem životního prostředí (dále „Metodika“) plyne následující. V pásmu C, kam spadají dotčené lesní porosty, je základním přístupem asanace s ponecháním části dřeva (str. 6 Metodiky ve spojení s přílohou č. 1 Metodiky). Dále na str. 6 Metodiky stojí, že *„Na asanované ploše po odvozu části dříví zůstávají stát všechny skupiny i jedinci listnatých dřevin, doplněné jednotlivými sterilními smrkovými soušemi, pahýly a vývraty či asanovanými smrky (případně i jinými jehličnatými dřevinami) tak, aby objem ponechávané dřevní hmoty do fyzického rozpadu činil průměrně min. 30–100 m³/ha [...]“*. V napadeném rozhodnutí pak žalovaný shledal, že ačkoliv je hodnota 30 m³/ha na samé dolní hranici, je k ní nutné připočítat také ponechanou klest a potěžební zbytky, čímž je dle žalovaného zajištěna vyšší kvalita ponechaného dřevního materiálu. Žalovaný dále odkázal na Metodiku, která uvádí, že již malý nárůst množství tlejícího dříví nad 30 až 40 m³/ha má velký vliv na zvýšení biodiverzity. Po připočtení dřevní hmoty charakteru nehroubí se pak konečná hodnota dostane nad 30 m³/ha. Agentura tak dle žalovaného stanovila podmínky v souladu s cíli stanovenými metodikou. Soud ve výše uvedeném neseznal, že by se správní orgán dopustil zneužití či překročení mezí správního uvážení, a proto námitku týkající se možnosti či nutnosti stanovení přísnějších podmínek ohledně množství a kvality ponechané dřevní hmoty neshledal důvodnou.

63. Dále se soud zabýval námitkou, zda neměla být výjimka stanovena přísněji z hlediska velikosti holin. Mezi stranami není sporné, že v rámci výjimky není stanoven limit pro plochu holiny. Žalobce má za to, že výjimka tak umožňuje plošné odlesnění předmětné oblasti. Žalovaný naproti tomu uvedl, že smyslem povolení výjimky je zpomalení průběhu kůrovcové gradace, nikoli umožnění vykácení všech lesních porostů. Dále žalovaný uvedl, že *„[s]kutečnost, že dle napadeného rozhodnutí nejsou LČR limitovány velikostí holiny, je dána především tím, že v případě silné gradace kůrovce ani při velmi raném zjištění jeho výskytu nelze zaručit jako účinné opatření pouze asanaci jednotlivých stromů.“* (str. 11 napadeného rozhodnutí).
64. Ani ohledně možnosti, příp. dokonce nutnosti stanovení velikosti holin zákon nic neuvádí. Bylo tak na správních orgánech, aby i o této otázce rozhodly v rámci svého správního uvážení, aniž by se při něm dopustily excesu. Z odůvodnění napadených rozhodnutí je patrné, že správní orgány v rámci své úvahy zohlednily především smysl výjimky. Tím bylo zpomalení průběhu kůrovcové gradace a zajištění účinného opatření v rámci případné gradace kůrovce. Žalovaný rovněž uvedl, že z důvodu omezené platnosti výjimky není reálné, aby došlo ke vzniku rozsáhlých holin. Soud má za to, že žalovaný nezneužil ani nepřekročil meze správního uvážení v nyní řešeném případě. Zákon samotný, jak soud konstatoval výše, neurčuje povinnost stanovit velikost holin. Správní orgány ve svých rozhodnutích jasně uvedly, že smyslem výjimky není vykácení lesů, ale naopak ochrana budoucnosti lesů v souvislosti s gradací kůrovce. S přihlédnutím k možná až předčasnému charakteru výjimky (který však soud v souladu s názorem NSS aproboval) a chybějící zákonné úpravě nastolující povinnost správního orgánu velikost holiny stanovit, dospěl soud k závěru, že nebylo možné v rozhodné době po správních orgánech požadovat, aby stanovily velikost holin, a tím stanovily výjimku v přísnější podobě. Odkaz na rozhodnutí ve věci jiných výjimek považuje soud, v souladu s názorem žalovaného, za nepřiléhavý pro odlišnost skutkového stavu. Současně soud znovu poukazuje na to, že stanovení výjimky v tomto rozsahu v žádném případě nezbavuje vlastníka lesa v plnění jeho povinností

uvedených mj. v § 32 lesního zákona. Pro výše uvedené soud neshledal důvodnou ani námitku, že měla být výjimka stanovena přísněji z hlediska velikosti holin.

65. Pro úplnost městský soud připomíná, že nemusí reagovat na všechny námitky žalobce, pokud proti nim uvede argumentaci, která je sama s to tyto námitky vyvrátit a v jejímž světle námitky neobstojí (rozsudek NSS ze dne 9. 5. 2023, č. j. 3 As 43/2021, body 14 a 15).

Závěr a náklady řízení

66. Na základě shora uvedeného soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
67. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce ve věci neměl úspěch, a proto mu nenáleží právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci měl naopak plný úspěch žalovaný, avšak v řízení mu žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Podle ustanovení § 104 odstavec 3 písm. a) s.ř.s. je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Praha 20. května 2025

Mgr. Marek Bedřich v. r.

předseda senátu